

NOTULEN

Betreft : Voortgang vervolgonderzoek instrooirubber

Aanwezig : [redacted] – RIVM, [redacted] – INTRON, [redacted]) -
INTRON, [redacted] - INTRON, [redacted]) – Kempeneers
Milieumanagement, [redacted] - Industox, [redacted] - TNO,
[redacted] – DSM

Afwezig : [redacted] – ISA-sport, [redacted] – ISA-sport

Datum : 12-09-06

Tijd : 14.00

Plaats : Culemborg

1. Opening

[redacted] opent de vergadering. ISA-sport heeft zich geëxcuseerd i.v.m. een cursus
De agenda wordt vastgesteld

2. Verslag vorige vergadering

Pagina 1:

- [redacted] Ten aanzien van het aspect fijn stof: de rapporten van ISA-sport (korrelverdeling) suggereren een grote mate van onnauwkeurigheid. Bovendien is niet bekend in hoeverre bij het bepalen van de korrelverdeling rekening is gehouden met het kleven van fijne deeltjes aan grove deeltjes. [redacted] geeft aan dat dit nagevraagd moet worden bij [redacted] (Actie INTRON). [redacted] geeft aan dat er een meetmethode beschikbaar is voor het meten van het gehalte fijn stof.

Pagina 2: geen opmerkingen

Pagina 3: geen opmerkingen

Actielijst:

- Opnieuw rondsturen stukken uitgevoerd
- Update literatuurlijst rondsturen uitgevoerd
- Contact met RIVM over toepassing ConsExpo: uitgevoerd
Er is contact geweest tussen [redacted] en RIVM. [redacted] licht toe: het RIVM neemt uitsluitend een adviserende rol aan en wil bewust geen actieve rol in het onderzoek teneinde de onafhankelijkheid te kunnen waarborgen

- Bepalen gezamenlijk standpunt t.a.v. milieubeoordeling zie punt 4. agenda
- Uitwerking blootstellingsmodel en -scenario uitgevoerd
- Nadere uitwerking voorstel urineonderzoek uitgevoerd
- Aanpassen onderzoeksvoorstel urineonderzoek uitgevoerd

3. Bespreken concept resultaten milieuonderzoek (notitie M20060093)

█ geeft een beknopte toelichting op de resultaten. Ten aanzien van het verouderingsonderzoek wordt verduidelijkt dat 22 dagen veroudering representatief is voor een gebruiksduur van 1 jaar en dat 66 dagen veroudering representatief is voor een gebruiksperiode van 5 jaar.

█ In hoeverre is aandacht besteed aan de herkomst van het rubbergranulaat (rubbergranulaat uit het loopvlak vs. rubbergranulaat uit het zijvlak). In hoeverre speelt de wijze van maling (cryogeen / mechanisch) een rol. █: Onderscheid naar herkomst is in praktijk niet te maken en weinig zinvol. Maling geschiedt voor 99% mechanisch en slechts voor 1% cryogeen. Onderscheid hierin is evenmin zinvol. █: In de rapportage tenminste de herkomst in de vorm van een bedrijfsnaam vermelden (gelijkwaardig aan fase 1).

█ Op de website van granuflex wordt de indruk gewekt dat elke batch bemonsterd en getest wordt. Van elk veld zouden dus gegevens beschikbaar moeten zijn. █: Bemonstering per batch bestaat uit bemonstering t.b.v. analyse op korrelverdeling. Milieuhygiënisch wordt steekproefsgewijs een DIN-test uitgevoerd (op verzoek van klant)

█: Hoeveel monsternemingen gaan er schuin achter één getal in tabel 3 van de memo van █? █: elk getal is de waarde die gevonden is in 1 mengmonster bestaande uit monstermateriaal van 5 verschillende plekken op een kunstgrasveld (FIFA-monstername).

█: Voorzichtigheid is geboden bij het formuleren van conclusies. Het gevoel leeft dat we eerder kijken naar een grote spreiding dan naar een daadwerkelijk verhoging of verlaging.

█ Conclusie dient geherformuleerd te worden (**actie INTRON**)

█: Er zijn geen duplo-monsters genomen / onderzocht: Voorstel ter uitsluiting van variatie binnen één proef: 4 kolomproeven uitvoeren op materiaal van hetzelfde monster. █: Op basis van gegevens van kolomproeven op andere materialen bedraagt de reproduceerbaarheid van een kolomproef ca. 15%. In eerste instantie zal een statistische analyse worden uitgevoerd op de verkregen resultaten waarin tenminste twee aspecten verwerkt worden: verloop in de tijd en personenautobanden vs. bedrijfsautobanden (**actie INTRON**)

█: Opgemerkt dient te worden dat de resultaten alleen betrekking hebben op de onderzochte korrelgrootte.

Er volgt een discussie ten aanzien van de interpretatie van de spreiding in de resultaten en de mogelijke verschillen in kwaliteit van rubbergranulaat. Daarbij wordt tevens aangegeven dat

mogelijk verschil optreedt in kwaliteit van Nederlands rubbergranulaat en rubbergranulaat afkomstig uit het buitenland.

■: Er dient aandacht besteed te worden aan het effect van zinkuitloging uit rubbergranulaat op de totale milieubalans. ■ verstrekt daartoe ter plaatse kopieën van een tweetal pagina's uit het document Fact sheets Diffuse bronnen aan de commissieleden.

■ benadrukt dat gegevens op de juiste manier geïnterpreteerd moeten worden (uitloging over 100 jaar). ■ geeft aan dat de levensduur verdisconteert is in de toetsing aan Bsb-eisen. ■ geeft aan dat de rapportage duidelijkheid moet bieden t.a.v. de gepresenteerde meetwaarden over uitloging.) ■: RIVM acht het een zinvolle exercitie om de feitelijke zinkuitloging en milieurisico's in perspectief te plaatsen door een vergelijk te trekken met overige activiteiten (galvanisatie, landbouw).

Afspraak: Effect van zinkuitloging uit rubbergranulaat op de totale milieubalans opnemen in rapportage (**actie INTRON**)

Toelichting van ■ op de risico's op koperuitloging. De door RIVM geconstateerde risico's waren gebaseerd op een uitloogproef bij pH = 13,6. We hebben nu geconstateerd, dat de pH ongeveer 7,5 is. Bij hoge pH loog koper veel meer uit door de vorming van oplosbare hydroxide complexen. ■ zal deze aanvullende gegevens nog eens intern bespreken.
(actie RIVM)

■: Aandachtspunt bij rapportage: resultaten van onderzoek naar het effect van veroudering (tabel 4) omvatten 1 getal. Zijn deze meetwaarden gebaseerd op meerdere metingen?, Zo ja, spreiding aangeven. Zo nee, experiment beter beschrijven in meetopzet van verouderingsexperimenten.

■: Aandachtspunt bij rapportage: hoe wordt omgegaan met de non-detectables in tabel 1, en in alle tabellen de juiste eenheden van de gepresenteerde meetwaarden vermelden.

■ Voer statistische analyse uit op de gegevens zoals gepresenteerd in tabel 3 zodat duidelijk wordt of de in tabel 3 gesuggereerde determinanten (herkomst rubber, ouderdom veldmonsters, monsternemingspunt) inderdaad een significant effect hebben op de zinkuitloging.

4. Toetsing milieuonderzoek (notitie M20060088)

Korte toelichting van UHo op de verschillen in toetsingsmethodiek tussen RIVM en INTRON. INTRON neemt het Bsb als basis. Het RIVM gaat uit van MTR-waarden in oppervlaktewater.

■: In het BBSB speelt de factor beleid een voorname rol. Het RIVM neemt geen verantwoording voor aanpassingen in de normstelling als gevolg van beleidsbeslissingen.

■ Kunnen beide toetsingen niet naast elkaar opgenomen worden in de rapportage?

█: In het advies van het RIVM aan de minister zijn de uitloggegevens niet juist geïnterpreteerd. Het verdient daarom zeker aanbeveling beide toetsingsmethoden op te nemen in de rapportage

█: Waarschuwing voor optimisme: de toetsing door het RIVM gaat uit van 100% lozing van percolaatwater op oppervlaktewater. Bij een open drainagesysteem zullen de grenswaarden voor grondwater van toepassing zijn. Deze zijn aanmerkelijk strenger.

Het voert te ver om in de toetsing een analyse op te nemen naar verdeling in verschillende compartimenten. Als pragmatische oplossing wordt gekozen voor een toetsing aan het BSB en een toetsing uitgaande van volledige afstroming naar oppervlaktewater volgens een relatief eenvoudig model. Daarbij wordt een kanttekening geplaatst dat het gehele model mogelijk is (**actie INTRON**)

█: Binnen het onderzoek worden de milieurisico's van rubbergranulaat teveel benaderd vanuit een tunnelvisie. Uit door het RIVM verzamelde gegevens blijkt dat in Europees verband momenteel onderzoek gedaan wordt naar een prioritaire stof (in rubber) die niet in dit onderzoek is meegenomen. Er dient grondiger gekeken te worden naar mogelijk andere aanwezige stoffen. Daarbij dient aandacht besteed te worden aan componenten die van nature aanwezig zijn en componenten die tijdens het productieproces kunnen ontstaan. Als voorbeeld worden vlamvertragers genoemd (SCCP). De REACH lijst kan daarbij dienen als input. Afspraak: █ zendt nieuwe info toe t.a.v. nieuwe relevante stoffen. Mogelijk worden deze stoffen nog in het onderzoek meegenomen zoals ook gebeurd is met koper (**actie RIVM**)

5. Resultaten allergie en irritatie effecten (TNO concept rapport)

█ geeft een korte toelichting op de concept rapportage van TNO:

- Irritatie vormt geen probleem;
- Sensibilisatie vormt een mogelijk probleem. Rubber bevat sensibiliserende stoffen. Sensibilisatie gaat vooraf aan de vorming van een allergie. 5% van de personen met een huidallergie is gesensibiliseerd. Onduidelijk is of de concentraties aan sensibiliserende stoffen (IPPD) in rubbergranulaat hoog genoeg zijn om sensibilisatie te veroorzaken. Er bestaat geen grenswaarde

Na enige discussie wordt besloten om te gaan rekenen aan blootstelling t.b.v. een risico-inschatting, uitgaande van een risico-respons relatie, ondanks de afwezigheid van een grenswaarde. Daarbij wordt IPPD gehanteerd als kritische stof (marker) (**actie TNO**)

█ stuurt █ het Deens rapport toe (**actie █**)

█ waarschuwt voor onderschatting sensibilisatie.

6. Bespreking concept resultaten migratieproeven (notitie M20060094)

Korte toelichting door [REDACTED]

[REDACTED] / [REDACTED]: Verzoek om de onderbouwing van de genoemde getallen sterk uit te breiden. Er dient kritisch gekeken te worden naar de gebruikte terminologie. De term grenswaarde dient bijvoorbeeld vervangen te worden door BMD.

[REDACTED] stelt voor om voort te gaan met de opzet van het onderzoek met massageolie / vaseline

[REDACTED] stelt vast dat de notitie met concept resultaten zich beperkt tot het zogenaamde 'fraction' model en eerdere adviezen (zie o.a. bijlage 1 van 1^e TC vergadering) negeert.

Volg bij de uitwerking van het 'fraction' model de opzet en berekeningswijze van het Deens onderzoek. De formules van de toegepaste berekeningen dienen opgenomen te worden in rapport.

Schat huidopname tevens op basis van model waarin het tijdsverloop wordt meegenomen ('kinetisch' model),

Toets geschatte dosis aan MTR/VR en niet aan de dosis waarbij een bepaald percentage van de proefdieren een tumor krijgt ('WHO benzo(a)pyreen grenswaarde': 100µg/kg bw/dag). Het gebruik van de term 'veiligheidsmarge' is onjuist.

[REDACTED]: Verfijning van het onderzoek alleen toepassen indien dit relevant blijkt na eerste resultaten.

Afspraak: INTRON past rapportage aan (**actie INTRON**)

7. Urineonderzoek (meetplan urineonderzoek versie 21 aug)

[REDACTED]: onderzoeksopzet is voorafgaande aan het overleg aan TC-leden verstrekt. In aanvulling hierop is besloten de helft van de proefpersonen voor de wedstrijd in te smeren met massageolie. Uitvoering onderzoek zondag 17 sept. a.s. (**actie Industox**)

[REDACTED]: INTRON zal ter plaatse een veldmonster nemen. [REDACTED] en [REDACTED] stemmen plaats en tijd onderling af.

[REDACTED]: Advies aan [REDACTED] om weersomstandigheden goed vast te leggen.

8. Literatuur (referentielijst "A833860 Referenties")

[REDACTED]: Rapportages van de gezondheidsraad dienen te worden toegevoegd

[REDACTED]: RIVM gaat na of literatuur ontbreekt (**actie RIVM**)

9. Nitrosamines

█ / █ Het ministerie van VWS wil het effect van haar beleid evalueren. In dat kader is TNO bezig met onderzoek naar nitrosamines. Welke nitrosamines zijn wel / niet kankerverwekkend.

█: Het 'Arnhem-rapport' is gereed maar nog niet in het bezit van de commissie. █ draagt zorg voor verwerving en verspreiding onder TC-leden (**actie INTRON**)

█ Door het RIVM zijn nitrosamines gemeten bij extractieproeven. Gegevens over emissie en/of blootstelling zijn nog niet bekend. Zeer waarschijnlijk zal het RIVM een veldonderzoek gaan uitvoeren. Daartoe zal een onderzoeksvoorstel gepresenteerd worden. Besluit van de commissie is om de resultaten van het 'Arnhem-onderzoek' en het RIVM onderzoeksvoorstel af te wachten.

10. Rondvraag

Volgende vergadering 10 oktober, 12.00 uur, Culemborg
